

Prace nad Systemem Identyfikacji

LPIS sercem

JOLANTA ORLIŃSKA, JACEK JARZĄBEK

Zintegrowany System Zarządzania i Kontroli (IACS) funkcjonuje w krajach Unii Europejskiej od wielu lat i jest narzędziem do realizacji założeń Wspólnej Polityki Rolnej (CAP). Jego podstawowym elementem – szczególnie dla przyjętych w Polsce rozwiązań i wobec powierzchniowego charakteru dopłat – jest System Identyfikacji Działek Rolnych (LPIS). Obejmuje on swoim zasięgiem niemal wszystkie podstawowe moduły IACS-u, a więc ewidencję producentów, ewidencję gospodarstw rolnych, ewidencję wniosków o przyznanie płatności oraz zintegrowany system kontroli, i opiera się na bazie danych działek referencyjnych. Prace nad budową baz danych LPIS są już u nas mocno zaawansowane, choć rozpoczęto je dopiero w czerwcu 2002 r.

IACS jest złożonym systemem administracyjno-informatycznym, który umożliwia sprawną dystrybucję i kontrolę pomocy dla rolników. Jego wdrożenie i stosowanie daje gwarancję, że transakcje finansowane z Sekcji Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnych (EFOGR) są przeprowadzane rzetelnie i zgodnie z przepisami, a dzięki zastosowaniu złożonych mechanizmów ewidencyjno-kontrolnych zapobiega powstawaniu nieprawidłowości i nadużyć. IACS tworzą następujące komponenty: skomputeryzowana baza danych wniosków o przyznanie płatności, system identyfikacji działek rolnych, system identyfikacji i rejestracji zwierząt oraz zintegrowany system kontroli. Polska przystąpiła do budowy IACS-u po wejściu w życie ustawy o krajowym systemie ewidencji gospodarstw rolnych i zwierząt gospodarskich z 25 lipca 2001 r. W wyniku negocjacji z Unią Europejską i zgodnie z postanowieniami traktatu akcesyjnego IACS tworzony jest według zasad obowiązujących dla uproszczonego (obszarowego) systemu dopłat bezpośrednich z możliwością dokonania dopłat uzupełniających dla wybranych rodzajów roślin upraw-

nych. W obu przypadkach podstawą naliczenia ich wysokości jest powierzchnia gruntu zgłoszonego i uprawnionego do dopłat. W Polsce ustawodawca wskazał państwowy zasób ewidencji gruntów i budynków jako źródło danych dla założenia i prowadzenia krajowego systemu ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych i wniosków o przyznanie płatności, stąd też przy budowie LPIS za działkę odniesienia przyjęto działkę ewidencyjną, a bazę referencyjną w systemie stanowi baza danych opisowych ewidencji gruntów i budynków.

Zasady budowy i funkcje LPIS-u określa ustawodawstwo unijne, a w szczególności dwa akty prawne. Obowiązek prowadzenia tego systemu wynika z rozporządzenia Rady Unii Europejskiej nr 3508/92 z 27 listopada 1992 r. ustanawiającego IACS. Z kolei nowelizacja wprowadzona rozporządzeniem Rady nr 1593/00 nakłada na kraje członkowskie od 1 stycznia 2005 r. obowiązek wykorzystania dla prowadzenia LPIS-u technik GIS, czyli cyfrowych materiałów kartograficznych, a w szczególności ortoobrazów cyfrowych (ortofotomap).

● Podstawowe założenia budowy IACS

W Polsce agencja płatnicza (Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa), a co za tym idzie również IACS, ma budowę hierarchiczną, trójstopniową, natomiast system zarządzania oraz bazy danych systemu informatycznego są centralne. Agencja posiada 314 biur powiatowych, 16 oddziałów regionalnych sprawujących nadzór i kontrolę nad biurami powiatowymi oraz centralę, do której należy budowa systemu, jego optymalizacja, kontrola przestrzegania przepisów prawa i procedur oraz nadzór merytoryczny. Biura powiatowe przyjmują wnioski o przyznanie płatności, wprowadzają dane z wniosków do bazy danych systemu, przeprowadzają kontrole, prowadzą wyjaśnienia oraz autoryzują płatność. Wszystkie czynności wykonywane przez operatorów i kontrolerów są rejestrowane w systemie, prowadzona jest również historia zmian. IACS obsługuje cztery podstawowe obszary: ewidencję producentów, ewidencję wniosków o przyznanie płatności, ewidencję gospodarstw rolnych oraz dokumentację związaną z prowadzeniem wymienionych ewidencji.

■ **Ewidencja producentów** zawiera dane podmiotowe, a więc imię i nazwisko albo nazwę producenta, dane adresowe miejsca zamieszkania lub siedziby, PESEL, REGON, NIP, dane pełnomocnika (jeżeli został ustanowiony), numer rachunku bankowego, a przede wszystkim numer identyfikacyjny systemowo nadawany beneficjentowi jednocześnie z wpisem do ewidencji producentów. Numer ten składa się z 9 cyfr i zapewnia jednoznaczny identyfikację każdego beneficjenta oraz jego gospodarstwa rolnego (ten sam numer stanowi bowiem podstawową daną w ewidencji gospodarstw rolnych). Dodatkowymi identyfikatorami są PESEL i REGON.

Działek Rolnych IACS-U

Powierzchnia użytkowana rolniczo uprawniona do dopłat w obrębie działki ewidencyjnej (powierzchnia ewidencyjno-gospodarcza) na podkładzie ortofotomapy

Wpisu do ewidencji producentów dokonuje się na podstawie wniosku o wpis do tej ewidencji.

■ **Ewidencja gospodarstw rolnych** zawiera (poza numerem identyfikacyjnym) dane przedmiotowe dotyczące powierzchni gospodarstwa rolnego, powierzchni działek ewidencyjnych, na których położone są działki rolne, oraz dane pozwalające zidentyfikować działki rolne wchodzące w skład gospodarstwa rolnego, w szczególności dotyczące powierzchni tych działek, ich lokalizacji z podaniem numerów działek ewidencyjnych, na których są położone, oraz sposobu wykorzystania. Baza danych ewidencji gospodarstw tworzona jest na podstawie danych z wniosku o przyznanie płatności, ulega więc corocznie aktualizacji.

■ W **ewidencji wniosków o przyznanie płatności** zamieszcza się – w odniesieniu do każdego wnioskodawcy – dane dotyczące terminów złożenia wniosków, tytuł przyznania płatności, powierzchnię działek rolnych, wyniki i podstawy naliczenia płatności z uwzględnieniem wyników kontroli oraz wysokości wypłaconych płatności itp.

W ramach zintegrowanego systemu kontroli – zaimplementowanego na wszystkich etapach obsługi wniosków (zarówno tych opisanych do ewidencji producentów, jak i tych o przyznanie płatności) – przeprowadzane są następujące typy kontroli:

■ **wizualna** – weryfikacja cech złożonego dokumentu pod kątem danych zawartych w samym dokumencie lub dokumentach towarzyszących;

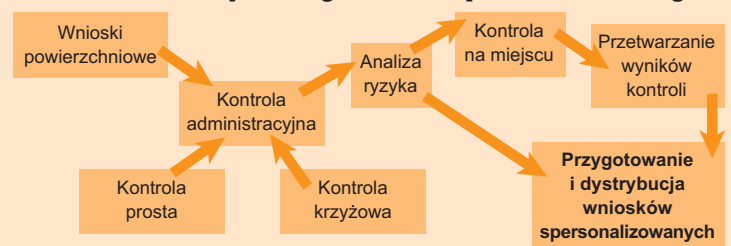
- **zgodności** – sprawdzenie danych wprowadzonych do systemu z dokumentami źródłowymi;
- **administracyjna** – wykonywana w systemie sekwencja kroków sprawdzająca poprawność wprowadzonych danych oraz ich relacji z danymi w systemie (kontrola administracyjna składa się z kontroli prostych i krzyżowych; prosta – to sprawdzenie danych wprowadzonych z wniosku, oświadczenia lub deklaracji z danymi już istniejącymi w systemie dla danego podmiotu; krzyżowa – sprawdzenie danych wprowadzonych z wniosku, oświadczenia lub deklaracji z danymi złożonymi przez inne podmioty w celu wykrycia ewentualnej wielokrotnej deklaracji tych samych powierzchni do dopłat);
- **na miejscu** – kontrola przeprowadzona u podmiotów uczestniczących w systemach pomocowych Wspólnej Polityki Rolnej, w ramach której – w nawiązaniu do wniosku, oświadczenia lub deklaracji – następuje ustalenie stanu faktycznego składników gospodarstwa rolnego, rzeźni itp. oraz ustalenie prawidłowości realizacji przez te podmioty czynności przewidzianych w stosownych przepisach (kontrola na miejscu może być wykonana metodą inspekcji terenowej lub w odniesieniu do płatności z tytułu niektórych upraw polowych – także metodą teledetekcji).

LPIS umożliwia jednoznaczny w skali kraju identyfikację deklarowanej działki rolnej i jej położenia, kontrolę prawidłowości zadeklarowanej powierzchni łącznie z oceną i sprawdzeniem jej kwalifikowalności (czyli uprawnień do dopłat w odniesieniu do danego schematu pomocowego) oraz kontrolę jednokrotnej deklaracji dla poszczególnych działek rolnych lub ich części złożonej przez jednoznacznie zidentyfikowanych potencjalnych beneficjentów. System ten nie stanowi więc odrębnego modułu w ramach IACS-u, lecz jest złożeniem wielu kontroli obejmujących bazy danych oraz analiz relacji zbudowanych pomiędzy danymi. Ponadto bazy danych LPIS, a w szczególności baza referencyjna (część opisowa ewidencji gruntów i budynków oraz dane kartograficzne łącznie z ortofotomapą), stanowią dane źródłowe do kontroli na miejscu i do przygotowania w następnych latach spersonalizowanych wniosków wraz z załącznikami mapowymi.

● Bazy referencyjne LPIS

LPIS w Polsce budowany jest w dwóch etapach (patrz tabela na następnej stronie). Działka rolna może być w systemie definiowana na podstawie różnych jednostek referencyjnych, takich jak blok farmerski, blok fizyczny czy w końcu działka katastralna. W Polsce przyjęto model katastralny. Działka ewidencyjna zapewnia uniwersalność zarówno granic, jak i powierzchni i stanowi bazę do wyliczenia powierzchni odniesienia (referencyjnych) dla różnych schematów pomocowych (UPO, JPO, ONW, zalesienia, renty strukturalne itp.). Ewidencja gruntów i budynków funkcjonuje w Polsce

Schemat ideowy obsługi wniosku powierzchniowego

Dane GIS dystrybuowane przez intranet:

- Cyfrowa mapa ewidencyjna
- Ortofotomapa
- Warstwa działek katastralnych
- Granice pól zagospodarowania

na obszarze całego kraju, jest jednolita i aktualna. Granice działek dzięki istnieniu miedz i punktów granicznych są jednoznacznie identyfikowalne w terenie dla większości gruntów użytkowanych rolniczo. Zgodnie z obowiązującym ustawodawstwem dane udostępniane dla IACS-u z ewidencji gruntów i budynków są bezpłatne, co pozwala zminimalizować nakłady finansowe ponoszone z budżetu państwa.

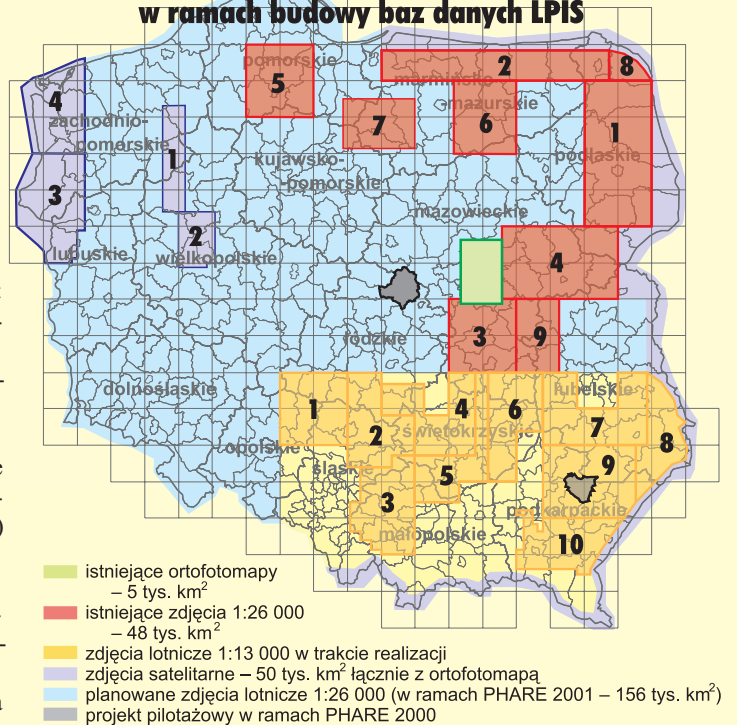
Zgodnie z wytycznymi technicznymi wydanymi przez Joint Research Centre (JRC) Komisji Europejskiej dokładność pozioma materiałów kartograficznych wykorzystywanych do budowy części graficznej baz danych LPIS powinna odpowiadać co najmniej mapie topograficznej w skali 1:10 000. Zalecane jest wykorzystanie ortofotomapy w postaci cyfrowej, szczególnie wtedy, gdy bazy danych alfanumerycznych oraz pozostały materiał kartograficzny nie zapewniają dostatecznej oceny kwalifikowalności i kontroli powierzchni do dopłat. Przy czym cykl aktualizacji materiału źródłowego (referencyjnych baz danych) wynosi 5 lat. Dane z ewidencji gruntów transferowane są do IACS-ów w formacie SWDE wprowadzonym rozporządzeniem z 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (DzU nr 38 z 2001 r. poz. 454) i instrukcją G-5.

Z części opisowej dla celów kontroli jakości danych oraz kontroli administracyjnych wykorzystywane są w IACS-ie następujące informacje: ■ jednostka ewidencyjna (identyfikator, pole powierzchni, nazwa własna); ■ obręb ewidencyjny (identyfikator, pole powierzchni ewidencyjnej, nazwa własna); ■ jednostka rejestrowa (rodzaj, rodzaj uprawnienia do nieruchomości); ■ działka ewidencyjna (identyfikator, pole powierzchni); ■ użytki gruntowe i klasy gleboznawcze w granicach działki (sposób zagospodarowania, rodzaj użytku, pole powierzchni ewidencyjnej); ■ pozostałe dane o znaczeniu drugorzędowym dla obecnej wersji systemu (tzw. niekrytyczne).

Kontrola poprawności danych SWDE następuje już na poziomie ich importu do systemu, a ściślej do baz buforowych. Dane kontrolowane są zarówno semantycznie, jak i syntaktycznie i wprowadzane do systemu modułowo (powiatami). Dane opisowe kontrolowane są na poziomie pojedynczej działki ewidencyjnej. Na tym etapie następuje również analiza i agregacja użytków gruntowych w swoiste klasy zgodnie z przyjętym schematem gruntów kwalifikowanych lub niekwalifikowanych do dopłat.

Obowiązującym formatem dla map ewidencyjnych w postaci rastrowej są pliki binarne CIT, RLE wraz z tekstowym plikiem nagłówkowym przekazany w układzie 2000. Dopuszcza się rów-

Projekty realizowane w ramach budowy baz danych LPIS

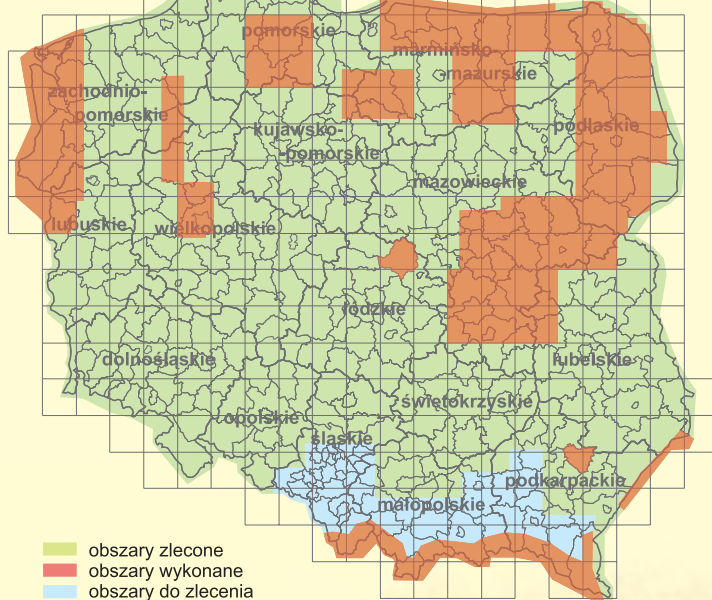

niez przekazanie istniejących map ewidencyjnych w postaci rastrowej i współrzędnych z PODGIK w układzie 1965. Dane wektorowe ewidencji gruntów i budynków oraz zidentyfikowane na ortofotomapie obszary nieuprawnione do dopłat (pola zagospodarowania) są opracowywane w układzie 2000 i transformowane do układu WGS84 dla potrzeb wizualizacji. Wybór układu WGS84 został podyktowany koniecznością umieszczenia wszystkich danych wektorowych w jednolitej ciągłej bazie danych, ze względu na prowadzone analizy przestrzenne. Elipsoida GRS80 (WGS84) jest podstawą innych państwowych układów odniesień przestrzennych, tj. 1992 i 2000, co pozwala na dokonywanie jednoznacznych analitycznych transformacji tych układów. Przyjmowanie danych w układzie 2000 (również ortofotomapy) pozwala na obliczenie pól powierzchni o wartościach najbliższych danym z ewidencji gruntów. Z map ewidencyjnych prowadzonych w PODGIK w postaci analogowej wektoryzacji podlegają granice działek ewidencyjnych

oraz numery działek ewidencyjnych jako obiekty punktowe. Pola zagospodarowania pozyskiwane są z aktualnych zobrażeń lotniczych lub satelitarnych zgodnie z systematyką schematów dopłat w krajach Wspólnoty. Wyodrębniono 9 typów pól zagospodarowania (siedlisko, teren komunikacyjny, las, sad, trwałe użytki zielone, teren uprzemysłowiony lub zurbanizowany, woda, teren zadrzewiony lub zakrzewiony oraz inny teren nienadający się do produkcji rolniczej), biorąc pod uwagę przy opracowywaniu kryteriów kategoryzacji zarówno grunty kwalifikowane do dopłat bezpośrednich, jak i do innych schematów pomocowych, takich jak np. zalesienia. Zastosowane podejście pozwala na budowę uniwersalnego narzędzia dla obsługi dopłat przysługujących rolnikom z różnych tytułów i jednocześnie zapewnia kontrolę poziomu dopłat na tę samą powierzchnię z różnych schematów (jednolita płatność obszarowa, uzupełniająca

Zadanie	Data rozpoczęcia	Data zakończenia	Czas			Stan prac
			2003 r.	2004 r.	2005 r.	
I ETAP – Przygotowanie bazy danych dla IACS, zgodnie z rozporządzeniem 3508/92 (postać inicjalna)						
Transfer danych opisowych z ewidencji gruntów i budynków – transfer inicjalny zakończony (proces coroczny)	II kw. 2003 r.	I kw. 2004 r.	100%			prace zakończone
Zbudowanie bazy cyfrowych map ewidencyjnych w postaci rastrowej wraz z wektoryzacją numerów działek ewidencyjnych (centroidów)	2002 r.	I/III kw. 2004 r.	70%			prace zakończone – trwają odbiory, kontrola jakości i import
II ETAP – Budowa bazy danych LPIS w wersji docelowej, zgodnie z rozporządzeniem 1593/00						
Ortofotomapa ze zdjęć lotniczych i satelitarnych	2002 r.	2005 r.	27%			trwają prace (zawarte kontrakty)
Wektorowe granice działek i pól zagospodarowania wraz z transferem danych z ewidencji gruntów i budynków oraz ich przetwarzaniem	2003 r.	2006 r.	21%			trwają prace

Stan zaawansowania zleceń ortofotomapy rolniczej przestrzeni produkcyjnej kraju

płatność obszarowa, grunty o niekorzystnych warunkach gospodarowania) oraz kontrolę poziomu dopłat na gospodarstwo.

Dane Państwowego Rejestru Granic terytorialnego podziału kraju są przekazywane przez Centralny Ośrodek Dokumentacji Geodezyjno-Kartograficznej w formacie MapInfo.

Biorąc pod uwagę rozdrobnioną strukturę agrarną w Polsce, zaproponowano dwa standardy budowy cyfrowej ortofotomapy rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Rozmiar piksela dla większości terytorium kraju (standard I) wynosi 0,5-1,0 m, a dokładność (RMSE) 1,5-2,5 m. Natomiast dla południowo-wschodniej części Polski ze względu na występowanie szczególnie wąskich, długich i stosunkowo niewielkich powierzchniowo działek ewidencyjnych przyjęto standard II (rozmiar piksela 0,25 m, dokładność 0,75 m).

Ortofotomapy są opracowywane w układzie 2000 (co jest zgodne z rozporządzeniem MSWiA z 24 marca 1999 r. w sprawie standardów technicznych dotyczących geodezji, kartografii oraz krajowego systemu informacji o terenie, DzU nr 30 z 1999 r. poz. 297, dla przewidywanej skali opracowania 1:2000 i 1:5000) i przygotowywane w formacie GeoTIFF z kompresją JPG Q = 5.

● Podstawowe funkcje LPIS

■ **Identyfikacja działki rolnej w przestrzeni.** Zgodnie z wymogami traktatu akcesyjnego identyfikacja działki rolnej w systemie jest jednoznaczna i unikalna w skali całego kraju. Oparta jest na kodach terytorialnych TERYT i pełnym numerze działki ewidencyjnej z operatu ewidencji gruntów i budynków, na której jest położona, oraz identyfikatorze działki rolnej w gospodarstwie. We wszystkich fazach budowy systemu procedura identyfikacji jest taka sama.

■ **Ocena kwalifikowalności (eligibility).** LPIS w pierwszym roku działania opiera się na części opisowej ewidencji gruntów, w której wyodrębnione są użytki gruntowe. Wszystkie działki na terenie całego kraju mogą na tej podstawie zostać zidentyfikowane jako działki nieużytkowane rolniczo lub działki przeznaczone pod produkcję rolniczą.

Użytki w systemie zostały sklasyfikowane w dwóch grupach: uprawnione do dopłat i nieuprawnione do dopłat. Włączenie użytku

do danej grupy może następować w zależności od potrzeb związanych z wymaganiami danego schematu pomocowego. Użytki gruntowe oznaczane są w ewidencji symbolami, które jednoznacznie wskazują na sposób zagospodarowania. Do jednolitej płatności obszarowej (SAPS) będą uprawnione grunty orne, trawie użytki zielone, sady (zgodnie z systematyką EUROSTAT). W przypadkach, kiedy działka ewidencyjna jest jednorodna pod względem użytkowania i jest to użytek trwale wyłączony z produkcji rolnej (np. droga, teren zabudowany, las), cała działka kwalifikowana jest jako nieuprawniona do dopłat (*non-eligible*). Jeżeli natomiast w obrębie jednej działki ewidencyjnej występują użytki uprawnione do dopłat, sumowana jest powierzchnia tych użytków i w obrębie danej działki powierzchnia ta jest kwalifikowana jako uprawniona do dopłat. Na podstawie tak wyznaczonej wartości sprawdzana jest – w procesie automatycznych kontroli administracyjnych – deklaracja rolnika co do powierzchni kwalifikującej się do dopłat i utrzymanej w dobrej kulturze rolnej. Rozliczenie następuje na podstawie wielkości zagregowanych użytków z ewidencji gruntów. Reasumując, na każdej działce ewidencyjnej jest wyznaczona powierzchnia potencjalnie uprawniona do dopłat, której w deklaracji rolnik nie może przekroczyć.

W drugim roku działania systemu zostanie zachowana wyżej opisana procedura kwalifikowania gruntu do płatności, a ponadto dla terenu całego kraju dostępna będzie ortofotomapa cyfrowa wspomaganą mapą ewidencyjną ze zwektoryzowanymi centroidami, widocznymi użytkami i granicami. Włączenie ortofotomapy pozwoli na znaczne podniesienie oceny kwalifikowalności, gdyż na obrazie tonalnym łatwo będzie można stwierdzić, czy grunt w obrębie wskazanej działki ewidencyjnej jest użytkowany rolniczo. Ponadto w systemie informatycznym dostępne jest narzędzie, które pozwala na pomiar obszarów niekwalifikujących się do dopłat w obrębie działki i wstępną ocenę prawidłowości złożenia wniosku (np. czy zostały uwzględnione powierzchnie niebędące w dobrej kulturze rolnej – zakrzewienia, samosiejki na gruncie ornym, łachy piachu czy drogi dojazdowe).

Niezależnie od funkcjonowania wyżej wymienionych mechanizmów, od 2004 r. wdrażane są sukcesywnie, w miarę pozyskiwanych danych, bazy danych zawierające pełną informację w postaci wektorowej o gruntach niekwalifikujących się do dopłat w obrębie każdej działki ewidencyjnej, co oznacza, że automatycznie będzie możliwe wyliczenie powierzchni ewidencyjno-gospodarczej niezawierającej żadnych „przekłamań” spowodowanych czasowym czy trwałym wyłączeniem gruntów użytkowanych rolniczo z produkcji rolniczej (uzyskamy powierzchnię kwalifikującą się – tzw. netto). Uruchamianie baz danych zapewniających tę funkcjonalność planuje się stopniowo, całymi jednostkami administracyjnymi, dla których pozyskane będą dane. Zakończenie zadania zgodnie z fiszą PHARE 2003 ARIMR i GUGIK planowane jest w połowie 2006 roku.

■ **Wybrane analizy przestrzenne i kontrole w LPIS.** W analizach i kontrolach w LPIS kluczową rolę odgrywa powierzchnia odniesienia. Dla przyjętego w Polsce modelu katastralnego wartość powierzchni odniesienia wywodzi się z powierzchni działki ewidencyjnej zarówno dla postaci inicjalnej LPIS, jak i w przypadku docelowej wersji systemu. W pierwszym roku działania systemu, jak zaznaczono wyżej, wartość tej powierzchni pochodzącej będzie ze zsumowania powierzchni użytków w ewidencji gruntów uprawnionych do dopłat w obrębie każdej działki ewidencyjnej. Natomiast w docelowej wersji systemu powierzchnia odniesienia powstanie z przecięcia w przestrzeni warstw wektorowych granic działek ewidencyjnych oraz pól zagospodarowa-

nia. Powierzchnia każdej działki ewidencyjnej zostanie więc zredukowana (pomniejszona) o powierzchnie nieuprawnione do dopłat zidentyfikowane na ortofotomapie. Powierzchnie te jako wartości liczbowe wykorzystywane są w analizach i kontrolach, przy czym każda wartość powierzchni przypisana jest unikalnemu identyfikatorowi tej powierzchni. Działka rolna niekiedy może być położona na kilku działkach ewidencyjnych, system powinien więc pozwalać na „rozliczenie” powierzchni działek rolnych w grupie działek ewidencyjnych.

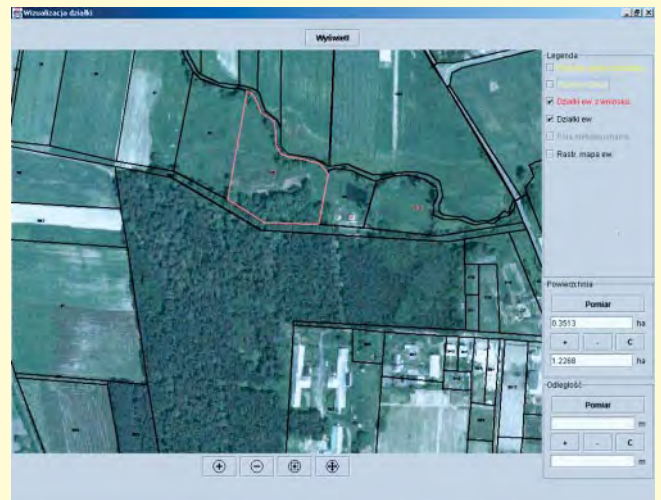
Poniżej przedstawiono niektóre analizy i kontrole prowadzone z wykorzystaniem bazy danych LPIS: ■ spójność danych w obrębie jednego wniosku (identyfikator działki ewidencyjnej zidentyfikatorem działki rolnej); ■ istnienie identyfikatora działki ewidencyjnej w bazie danych referencyjnych; ■ czy deklarowana powierzchnia działki ewidencyjnej jest mniejsza od powierzchni odniesienia działki ewidencyjnej (egib); ■ czy powierzchnia działki rolnej (lub jej części) położonej na danej działce ewidencyjnej jest mniejsza od powierzchni użytkowanej rolniczo tejże działki ewidencyjnej; ■ czy działka rolna znajduje się na działce ewidencyjnej trwale wyłączonej z produkcji rolniczej; ■ czy działka rolna zdefiniowana jest na przylegających działkach ewidencyjnych; ■ działki rolne zadeklarowane na tej samej działce ewidencyjnej dla wszystkich wniosków pomocowych (kontrola krzyżowa); ■ czy powierzchnie działek rolnych (lub części) zadeklarowane na tej samej działce ewidencyjnej dla wszystkich wniosków nie przekraczają powierzchni uprawnionej do dopłat (użytki zagregowane) w danej działce ewidencyjnej; ■ czy działki rolne zostały zdefiniowane w obrębie powierzchni nieuprawnionych do dopłat; ■ czy działka rolna (lub część) została zadeklarowana na terenie uprawnionym do dopłat z tytułu ONW (obszary o niekorzystnych warunkach gospodarowania).

Ponadto gospodarstwo ubiegające się o dopłaty powinno wykazać co najmniej 1 ha gruntów uprawnionych do dopłat i utrzymanych w dobrej kulturze rolnej, a zgłoszona powierzchnia działki rolnej nie może być mniejsza niż 0,1 ha. Polska zgłosiła do płatności bezpośrednich 14,8 mln hektarów gruntów rolnych. W przypadku przekroczenia tej wielkości przez rolników składających wnioski o dopłaty kwota wypłaty na hektar ulegnie redukcji proporcjonalnie do wielkości powierzchni działki uprawnionej do dopłat.

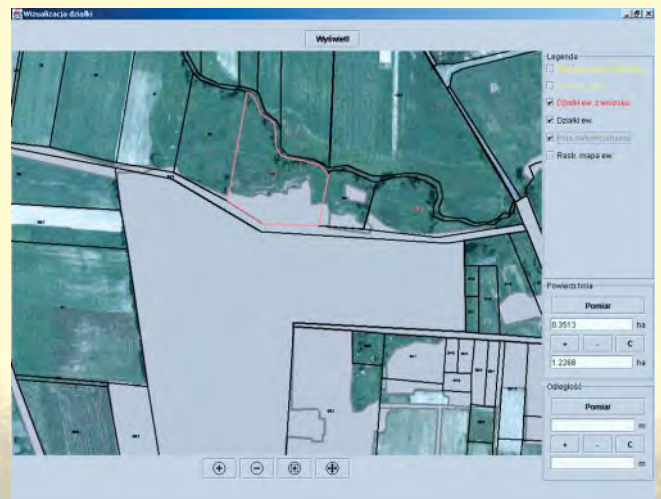
Dane graficzne w systemie efektywnie wspomagają proces wyjaśnienia rozbieżności powstałych w wyniku przeprowadzonych kontroli administracyjnych. Wizualizacja danych działki ewidencyjnej na monitorze w biurze powiatowym ARiMR dostarczy kontrolerowi danych na temat jej geometrii, sąsiadujących działek ewidencyjnych, umożliwi pomiar powierzchni kwalifikujących się do dopłat oraz powierzchni wyłączonych z powodu wykorzystania części lub całości działki na cele inne niż rolnicze.

Zaimplementowane narzędzia GIS pozwalają również prowadzić analizy na bazach danych IACS-u pozyskiwanych z hurtowni danych i prezentację wyników badań statystycznych w postaci map tematycznych z dokładnością do poziomu gminy. W hurtowniach danych przechowywane są bowiem informacje dotyczące każdej działki ewidencyjnej. Możliwe jest więc prowadzenie różnorodnych analiz z wykorzystaniem atrybutów dostępnych w bazach danych. W przyszłości możliwa będzie również prezentacja graficzna wyników analiz na pojedynczych działkach rolnych bez potrzeby ich agregacji do poziomu gminy.

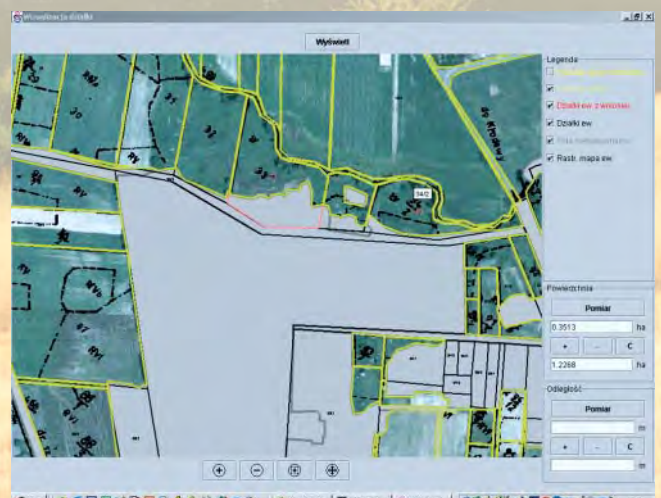
Wyniki analiz baz danych i ich prezentacja stanowią doskonałe narzędzie dla jednostek administracji rządowej do prowadzenia polityki rolnej, sprawozdawczości i prognozowania.

Działki ewidencyjne, w tym działki zadeklarowane we wniosku (na podkładzie ortofotomapy)

Obszary nieuprawnione do dopłat na podkładzie ortofotomapy zgraniczonymi działkami ewidencyjnymi i działkami ewidencyjnymi zadeklarowanymi we wniosku

Granice pól ewidencyjno-gospodarczych (żółty kolor) będące wynikiem przecięcia warstwy wektorowej granic działek ewidencyjnych z granicami obszarów nieuprawnionych do dopłat (na podkładzie ortofotomapy)

● Zaawansowanie budowy baz danych

Prace nad budową baz danych LPIS prowadzone są od czerwca 2002. Zaczynano od analiz dla przygotowania założeń systemu informatycznego, uzgodnienia standardów technicznych i opracowania technologii budowy baz. Obecnie prace koncentrują się na odbiorach i kontroli jakości pozyskiwanych produktów, imporcie danych do centralnej bazy danych, przygotowywaniu specyfikacji technicznych dla realizacji prac dotychczas niezleconych, optymalizacji systemu zarządzania projektami i budowie systemu monitorowania harmonogramów i realizacji zleceń oraz systemu archiwizacji wraz z systemem metadanych.

■ **Baza opisowa ewidencji gruntów.** Przejęto od służby geodezyjnej i kartograficznej (starostów) i zweryfikowano wszystkie bazy opisowe ewidencji gruntów (100%). Przetworzono na potrzeby IACS, zweryfikowano i zaimportowano do systemu 99,74% danych.

■ **Budowa bazy cyfrowych map ewidencyjnych w postaci rastrowej wraz z wektoryzacją numerów działek (centroidów).** Zadanie polega na przejściu rastrów wykonanych przez służbę geodezyjną i kartograficzną dla ok. 40% obszaru kraju oraz opracowaniu map cyfrowych dla pozostałej części i jest w trakcie realizacji dla 16 województw. Zakończono cztery etapy prac, trwa odbiór i kontrola jakości IV etapu – stan zaawansowania około 70%. Termin realizacji zadania został zaplanowany na maj 2004 r., wymagana gotowość bazy – 1 stycznia 2005 r.

■ Ortofotomapa cyfrowa.

1. Wykonanie ortofotomapy z wykorzystaniem archiwalnych zdjęć PHARE dla obszaru 48 tys. km² – zakończona realizacja umów z 5 podmiotami na 9 rozłącznych obszarach w 3 etapach. Prace odebrane w 100%, zakończona kontrola przeprowadzona przez niezależnego weryfikatora.

2. Wykonanie panchromatycznych zdjęć lotniczych w skali 1:13 000 dla obszaru pld.-wsch. Polski (łącznie ok. 57,6 tys. km²) – zadanie zrealizowane wraz z kontrolą fotograficzną i geometryczną na obszarze 52 tys. km². Ze względu na niekorzystne warunki atmosferyczne pozostałe zdjęcia lotnicze zostaną wykonane do lipca br.

3. Przeprowadzono procedurę przetargową na opracowanie ortofotomapy na podstawie nowych zdjęć 1:13 000 wymienionych wyżej na obszarze ok. 52 tys. km². Zadanie w trakcie realizacji, zakończenie prac planowane na październik 2004 r.

4. Opracowanie ortofotomapy cyfrowej na podstawie zdjęć satelitarnych dla obszaru ok. 50 tys. km². Odebrano od wykonawcy blisko 30 tys. km² opracowania ortofotomapy (60%). Ze względu na uwarunkowania meteorologiczne termin zakończenia prac ustalono na 30 listopada 2004 r.

5. Zakończyło się postępowanie przetargowe w ramach programu PHARE 2001 na opracowanie ortofotomapy z nowych zdjęć 1:26 000 na obszarze 156 tys. km² – podpisano umowy z wykonawcami. W marcu rozpoczęły się prace fotolotnicze.

6. Realizacja ortofotomapy przez GUGiK w obszarach uzgodnionych z ARiMR – 15 tys. km².

7. Do zlecenia w 2004 r. pozostał obszar około 30 000 km², dla którego kończą się prace związane z nalotami fotogrametrycznymi. Rozpoczęcie procedury przetargowej zaplanowane jest na czerwiec 2004 r.

■ Wektorowe granice działek ewidencyjnych/pola zagospodarowania (*non-eligible*).

1. Budowa LPIS z wykorzystaniem archiwalnych zdjęć PHARE dla obszaru 48 tys. km² – zadanie realizowane łącznie z ortofoto-

mapą cyfrową. Prace odebrane w 100%. Zakończona kontrola przez weryfikatora.

2. Budowa LPIS z wykorzystaniem ortofotomapy satelitarnej dla obszaru 15 tys. km². Prace odebrane w 90%, reszta – w trakcie kontroli przez weryfikatora.

3. Projekty pilotażowe dla powiatów Leżajsk i Łowicz (łącznie około 1600 km²). Prace odebrane w 100%, zakończona weryfikacja przez niezależny podmiot.

■ Działania dodatkowe – weryfikacja i kontrola jakości prac.

W ramach prac dotyczących budowy baz danych LPIS zlecane jest także zadanie związane z weryfikacją i kontrolą jakości opracowań. W odrębnej procedurze przetargowej wyłaniany jest podmiot (generalny inspektor nadzoru i kontroli), którego zadaniem jest między innymi ciągły nadzór merytoryczny i kontrola jakości prowadzonych prac. Dotychczas przeprowadzono:

1. Wybór wykonawcy nadzoru i kontroli (weryfikatora) dla budowy baz danych LPIS z wykorzystaniem archiwalnych zdjęć PHARE dla obszaru 48 tys. km² – podmiot zakończył prace.

2. Wybór weryfikatora dla budowy baz danych LPIS z wykorzystaniem nowych zdjęć lotniczych w skali 1:13 000, ortofotomapy satelitarnej oraz projektów pilotażowych dla powiatu Leżajsk i Łowicz dla łącznego obszaru 68 tys. km².

3. Kontrolę jakości i poprawności wykonania ortofotomapy cyfrowej powstałej na podstawie obrazów satelitarnych o bardzo wysokiej rozdzielczości dla obszaru o łącznej powierzchni ok. 50 tys. km².

● Blizsze i dalsze plany

Do 26 maja 2004 r. w bazie danych ewidencji gospodarstw zarejestrowano 1 465 291 producentów rolnych i wydano 1 442 526 zaświadczeń o wpisie do ewidencji producentów. Od 15 kwietnia 2004 roku trwa składanie wniosków o przyznanie płatności (złożono ich 338 351, a do systemu informatycznego wprowadzono 224 040). Wykonywane są kontrole administracyjne również na bazie referencyjnej. System Identyfikacji Działek Rolnych (LPIS) został więc uruchomiony produkcyjnie i działa pełną parą. Przed nami szczyt napływu wniosków, którego spodziewamy się w drugim tygodniu czerwca, i intensywny okres prowadzenia kontroli administracyjnych, wyjaśnień rozbieżności i kontroli na miejscu. Wyniki i doświadczenia kampanii roku 2004 zostaną wykorzystane przez Departament Ewidencji Gospodarstw ARiMR do optymalizacji LPIS-u (zarówno systemu informatycznego, jak i procedur administracyjnych, w tym również systemu wspomagania procesu wyjaśnień), a już na jesieni rozpocznie się wdrażanie systemu w wersji GIS, co wygeneruje nowe wyzwania dla zespołu.

Inne zadania zaplanowane na lata 2004-2005 to głównie działania w ramach programów PHARE:

1. PHARE 2001 – wykonanie nowych zdjęć 1:26 000 i opracowanie ortofotomapy (kontynuacja prac),

2. PHARE 2003 – przejęcie istniejących wektorowych granic działek od starostów i wektoryzacja pozostałych granic działek, wektoryzacja pól zagospodarowania na obszarze 156 tys. km² objętym programem PHARE 2001 (termin realizacji – 2005/2006); projekt na terenie pld.-wsch. Polski realizowany jest przez GUGiK (uzgodniono szczegółowy zakres obszarowy i merytoryczny zadań pomiędzy ARiMR i GUGiK).

3. Kontynuacja prac nad budową LPIS dla pozostałego obszaru kraju i ich aktualizacja.

Jolanta Orlińska jest dyrektorem, a **Jacek Jarzabek** zastępcą dyrektora Departamentu Ewidencji Gospodarstw Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa